

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

07 noiembrie 2017

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componență:

Președinte – Nicolae Gordilă,

Judecători – Ion Guzun, Elena Covalenco, Liliana Catan, Iurie Diaconu,

judecând în ședință, fără participarea părților, recursul ordinar, declarat de procurorul adjunct-interimar al Procuraturii de circumscripție Chișinău, Sergiu Ciobanu, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 11 aprilie 2017, în cauza penală în privința lui

Afteni Andrei XXX, născut la XXXX, originar din XXXX, domiciliat în XXXX.

Termenul examinării cauzei:

Instanța de fond de la 02.12.2015 pînă la 23.11.2016;

Instanța de apel de la 26.12.2016 pînă la 11.04.2017;

Instanța de recurs de la 22.08.2017 pînă la 07.11.2017.

Procedura prevăzută de art. 431 alin. (1) pct. 1¹) Cod de procedură penală a fost legal executată.

Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție asupra recursului ordinar în cauză în baza actelor din dosar,

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 23 noiembrie 2016, inculpatul Afteni Andrei, învinuit în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 287 alin. (1) Codul penal, a fost achitat din motiv că fapta inculpatului nu întrunește elementele infracțiunii.

2. Pentru a se pronunța, instanța de fond a reținut că, de către organul de urmărire penală, inculpatul Afteni Andrei, este învinuit de faptul că, la data de 12.02.2014 în jurul orelor 17.00, în timp ce se afla în incinta CC „Unic”, situat pe bd. Ștefan cel Mare nr. 8, mun. Chișinău, pe fundalul unor neînțelegeri apărute între el și cet. Verciuc Larisa, având scopul încălcării grosolane a ordinii publice, a adresat expresii injurioase în adresa ultimei, ulterior printr-o lovitură aplicată în regiunea piciorului a trîntit-o la podea și continuîndu-și acțiunile criminale, care se deosebesc printr-o obrăznicie deosebită i-a aplicat mai multe lovituri cu mîinile în regiunea capului cet. Verciuc Larisa, care deja era imobilizată și stătea la podea.

3. Nefiind de acord cu sentința, procurorul a atacat cu apel, prin care a solicitat casarea acesteia, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, cu aplicarea în privința lui Afteni Andrei a măsurilor de constrângere cu caracter medical, cu internarea într-o instituție psihiatrică cu supraveghere obișnuită, pe motiv că, toate probele prezentate de acuzare incontestabil dovedesc vina ultimului în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 287 alin. (1) din Codul penal.

Instanța a încălcat prevederile art. 382, 385 Cod de procedură penală. Prin urmare la emiterea sentinței instanța a ignorat să se expună asupra tuturor probelor administrate în cadrul urmăririi penale și anume nu a făcut referire la concluziile raportului de expertiză psihiatrico-legală ambulatorie nr. 14a-2015 potrivit căroră s-a constatat că Afteni Andrei suferă maladie psihică cronică și evolutivă: Șizofrenie paranoidă cu sindrom halucinator-paranoid și din faptul că reieșind din analiza fenomenologiei comportamentale din timpul derulării evenimentelor cu conținutul

infracțional din 12.02.2014, el se află în stare bolnăvicioasă menționată mai sus, care îl va priva de capacitatea de prevedere și deliberare a acțiunilor sale, nu putea acționa cu discernământ, din care considerente poate fi recunoscut IPESPONSABIL de fapta comisă.

Dat fiind faptul spitalizării repetate în staționarul psihiatric, caracterul continuu evolutiv al maladiei, lipsa criticii față de maladie și comportament ca și antecedentele penale repetate numitul necesită măsuri de siguranță cu caracter medical în sensul de a fi îndreptat în tratament prin constrângere în spitalul de psihiatrie cu supraveghere obișnuită. Totodată și în cadrul efectuării expertizei învinuitul Afteni Andrei și-a recunoscut vina de cele comise.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 11 aprilie 2017, a fost respins apelul procurorului, ca nefondat, cu menținerea sentinței.

4.1. Pentru a se pronunța, instanța de apel a menționat că, instanța de judecată corect a stabilit circumstanțele de fapt și de drept și just a tras concluzia că fapta inculpatului nu întrunește elementele infracțiunii. Aceste împrejurări au fost constatate din totalitatea de probe acumulate la cauza penală, fiind corect apreciate, respectându-se prevederile art. 101 Cod de procedură penală, din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității, iar toate probele în ansamblu - din punct de vedere al coroborării lor.

Astfel, nici una din probele acumulate la urmărirea penală și cercetate în ședința instanței de fond și apel nu confirmă vina inculpatului de comiterea infracțiunii imputate lui.

Instanța de apel a considerat că o sentință de condamnare nu poate fi bazată doar pe niște declarații ale inculpatului Afteni Andrei, care este bolnav psihic, iar pe parcursul judecării cauzei, atât în instanța de fond, cât și a celei de apel, de către acuzatorul de stat n-au fost aduse careva probe pertinente, concludente, utile și veridice, care ar corobora între ele și ar demonstra vinovăția inculpatului Afteni Andrei în comiterea infracțiunii imputate, or învinuirea adusă lui se bazează în exclusivitate pe declarațiile părții vătămate, date în cadrul urmăririi penale, și care nici nu a fost interogată în cadrul instanței de fond și astfel nu poate fi pusă la baza condamnării inculpatului Afteni Andrei.

Totodată, acuzatorul de stat nu a prezentat în cadrul instanței de fond, probe pe care și-a întemeiat acuzarea adusă inculpatului (f. d. 82-110), exprimându-și în final acordul de a declara finalizată cercetarea judecătorească în lipsa audierii părții vătămate Verciuc Larisa, cât și a căror-va martori.

Astfel, instanța de fond corect a considerat ca fiind inadmisibile în calitate de mijloc de probă - declarațiile părții vătămate Verciuc Larisa date la etapa urmăririi penale, reflectate în procesul-verbal de audiere în calitate de parte-vătămată deoarece, în cadrul ședinței instanței de fond nu a fost posibil de a verifica aceste declarații, date de ea în cadrul urmăririi penale, deoarece partea acuzării nu a asigurat prezența acestuia în instanța de judecată or, soluționarea fondului cauzei penale se efectuează prin examinarea nemijlocită a probelor de către instanța de judecată competentă, cu participarea părților.

Tot aceiași situație s-a creat și în instanța de apel la judecarea apelului, la care au participat doar procurorul și apărătorul, partea acuzării neasigurând prezența nici a unui martor și nici a părții vătămate Verciuc Larisa.

Prin urmare, conform art. 94 alin. (1) pct. 9) Cod de procedură penală, în procesul penal nu pot fi admise ca probe și, prin urmare, se exclud din dosar, nu pot fi prezentate în instanța de judecată și nu pot fi puse la baza sentinței sau a altor hotărâri judecătorești datele care au fost obținute: fără a fi cercetate, în modul stabilit, în ședința de judecată.

De asemenea, nu poate fi admisă în calitate de probă nici cererea din 14.02.2014, înregistrată la Inspectoratul de Poliție Ciocana, mun. Chișinău, înaintată de către Verciuc Larisa, prin care a solicitat atragerea la răspundere a lui Afteni Andrei, precum și declarațiile lui Afteni Andrei date atât la faza urmăririi penale cât și în cadrul ședinței de judecată a instanței de fond, prin care acesta a recunoscut vina, deoarece aceste elemente de fapt nu pot fi puse de unele singure la baza unei sentințe de condamnare, ci în ansamblu ca celelalte probe, apreciindu-le din punct de vedere a coroborării lor, sub toate aspectele și în mod obiectiv conform art. 101 Cod de procedură penală, mai mult ca atât, ținându-se cont de persoana lui Afteni Andrei, care este bolnav psihic și conform expertizei medico-legale psihiatrice este iresponsabil (f.d. 37-39).

Mai mult ca atât, potrivit raportului de expertiză psihiatrico-legală ambulatorie nr. 14a-2015 din 21 ianuarie 2015, inculpatul Afteni Andrei a fost recunoscut ca fiind iresponsabil din care cauză, acesta din urmă este incapabil de a-și da seama de acțiunile lui sau să le dirijeze.

Appreciind din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității, în ansamblu cu toate probele administrate atât în ședința de judecată a instanței de fond și a celei de apel, instanța de apel a constatat cu certitudine, că instanței nu i-au fost prezentate probe privind faptul, că inculpatul Afteni Andrei a comis infracțiunea imputată.

5. Nefiind de acord cu decizia instanței de apel, procurorul, făcând trimitere la prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, declară recurs ordinar, prin care solicită casarea acesteia, cu remitere la rejudecare în instanța de apel. Recurentul invocă dezacordul cu modalitatea de apreciere a probelor, ori, vina lui Afteni Andrei se dovedește prin declarațiile lui, declarațiile părții vătămate Verciuc Larisa, cererea din 14.02.2014, înregistrată la IP Ciocana; copia procesului-verbal cu privire la contravenție din 17.02.2014. De asemenea, instanța de apel neîntemeiat a menționat că acuzarea nu a asigurat prezența în instanță partea vătămată și martori, ori atât în prima instanță cât și în instanța de apel, procurorul a menționat faptul că partea vătămată nu se află pe teritoriul R. Moldova, iar martori nu erau deoarece acțiunile s-au petrecut în lipsa lor.

6. Verificând argumentele invocate de recurent, în raport cu actele cauzei, Colegiul lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia că recursul declarat urmează a fi admis din următoarele considerente:

Conform prevederilor art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța de recurs este în drept să îl admită, să dispună rejudecarea de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

De asemenea, instanța de recurs verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Conform art. 414 Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate pe baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din dosar, și oricăror probe noi prezentate instanței de apel sau cercetează suplimentar probele administrate de instanța de fond. Instanța de apel poate da o nouă apreciere probelor din dosar. Instanța de apel, este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Potrivit cerințelor aceluiași articol, chestiunile de fapt asupra cărora s-a pronunțat sau trebuia să se pronunțe prima instanță și care prin apel se transmit instanței de apel sunt: dacă fapta reținută ori numai imputată s-a săvârșit ori nu, dacă fapta a fost comisă de inculpat și în ce împrejurări s-a comis, dacă probele corect au fost apreciate prin prisma cumulului de probe anexate la dosar în conformitate cu art. 101 Cod de procedură penală.

La chestiunile de drept se referă cele ce țin de următoarele: dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just, dacă normele de drept procesual penale au fost corect aplicate și hotărârea adoptată să conțină răspuns la toate motivele invocate.

Colegiul lărgit constată, că aceste prevederi legale, deși sunt obligatorii, nu au fost întocmai respectate la judecarea cauzei în apel, iar erorile admise nu pot fi corectate în ordinea procedurii de recurs.

7. Potrivit materialelor dosarului, procurorul, prin ordonanță din 19.11.2015, în baza art. 495 alin. (1) pct. 2) Cod de procedură penală, a trimis cauza penală în instanța de judecată, deoarece s-a constatat că există temeiuri de a aplica față de Afteni Andrei, măsuri de constrângere cu caracter medical.

Prin sentința Judecătorei Centru, mun. Chișinău din 23 noiembrie 2016, inculpatul Afteni Andrei, învinuit în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 287 alin. (1) Codul penal, a fost achitat din motiv că fapta inculpatului nu întrunește elementele infracțiunii.

Examinând cauza la cererea de apel înaintată de procuror, prin care a solicitat aplicarea în privința lui Afteni Andrei a măsurilor de constrângere cu caracter medical, instanța de apel a respins ca nefondat cererea acuzatorului și a menținut sentința primei instanțe.

În această parte Colegiul lărgit remarcă următoarele.

Conform prevederilor art. 497 Cod procedură penală, judecarea cauzelor trimise instanței în baza art.495 Cod procedură penală se face în ședință de judecată, potrivit dispozițiilor din Partea specială titl.II cap.I și III, cu participarea obligatorie a procurorului și apărătorului.

(2) La ședința de judecată trebuie să fie verificate probele care dovedesc că persoana în cauză a săvârșit sau nu fapta prejudiciabilă prevăzută de legea penală, **ascultate concluziile experților asupra stării psihice a inculpatului și controlate alte circumstanțe care au importanță esențială pentru soluționarea chestiunii privind aplicarea măsurilor de constrângere cu caracter medical.**

(3) După terminarea cercetării judecătorești, instanța ascultă opiniile procurorului, părții vătămate, apărătorului **și reprezentantului legal.**

Potrivit art. 321 Cod procedură penală,

(1) Judecarea cauzei în primă instanță și în instanța de apel are loc cu participarea inculpatului, cu excepția cazurilor prevăzute de prezentul articol.

(2) Judecarea cauzei în lipsa inculpatului poate avea loc în cazul:

- 1) când inculpatul se ascunde de la prezentarea în instanță;
- 2) când inculpatul, fiind în stare de arest, refuză să fie adus în instanță pentru judecarea cauzei și refuzul lui este confirmat și de apărătorul lui;
- 3) examinării unor cauze privitor la săvârșirea unor infracțiuni ușoare când inculpatul solicită judecarea cauzei în lipsa sa.

(3) În cazul judecării cauzei în lipsa inculpatului, participarea apărătorului și, **după caz, a reprezentantului lui legal este obligatorie.**

(4) În caz de neprezentare a inculpatului în instanță, judecarea cauzei se amână, cu excepția cazurilor prevăzute la alin.(2).

(5) Instanța, în cazul neprezentării nemotivate a inculpatului la judecarea cauzei, **este în drept să dispună aducerea silită a inculpatului** și să-i aplice o măsură preventivă sau să o înlocuiască cu o altă măsură care va asigura prezentarea lui în instanță, iar la demersul procurorului, să dispună anunțarea inculpatului în căutare. Încheierea privind anunțarea inculpatului în căutare se execută de către organele afacerilor interne.

(6) Instanța decide judecarea cauzei în lipsa inculpatului din motivele prevăzute în alin.(2) pct.1) numai în cazul în care procurorul a prezentat probe verosimile că persoana pusă sub învinuire și în privința căreia cauza a fost trimisă în judecată a renunțat în mod expres la exercitarea dreptului său de a apărea în fața instanței și de a se apăra personal, precum și se sustrage de la urmărirea penală și de la judecată.

Aceste prevederi legale, deși sunt obligatorii, au fost ignorate de instanța de apel. **Cauza a fost examinată doar în prezența procurorului și a apărătorului din oficiu, în absența inculpatului și a reprezentantului legal.**

Colegiul penal lărgit a ajuns la concluzia că, instanța de apel a examinat pur formal apelul declarat și nu s-a clarificat care circumstanțe sunt relevante pentru prezenta cauză, a adoptat o soluție neargumentată la modul convenit.

Prin urmare, modalitatea de motivare a soluției denotă că instanța de apel n-a apreciat probele prezentate de partea acuzării în ansamblu, din punct de vedere al pertinentei, utilității, coroborării acestora, invocând (pct.21 Decizie) că instanței nu i-au fost prezentate probe privind faptul că inculpatul a comis infracțiunea imputată (art. 390 alin.(1) pct.2 CPP).

Această concluzie este contrară dispozitivului sentinței instanței de fond, care l-a achitat pe Aftenii Andrei, învinuit în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 287 alin. (1) Cod penal, pe motiv ca fapta nu întrunește elementele infracțiunii (art. 390 alin.(1) pct.3 CPP).

Astfel, se conchide că instanța de apel nu și-a motivat soluția, prin ce s-a comis eroarea de drept prevăzută de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală.

Această eroare nu poate fi corectată de instanța de recurs deoarece soluționarea chestiunii respective ține de desfășurarea legală a procedurii de judecată în instanța de apel, care conform art. 414 Cod de procedură penală trebuie să judece apelurile din punct de vedere al stării de fapt și de drept, deci al legalității și temeiniciei sentinței atacate.

În atare circumstanțe se consideră, că instanța de apel a comis erori de drept prin încălcarea prevederilor art. 100, 101, 321,390, 414, 496-499 Cod de procedură penală, iar aceste abateri se încadrează în prevederile pct. 6) alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală.

Dreptul la un proces echitabil, în lumina Convenției Europene, se bazează pe respectarea cu strictețe a principiilor fundamentale ale procesului judiciar: “egalitatea armelor”, “contradictorialitatea” (mai ales în administrarea probelor), “motivarea deciziilor”, care semnifică tratarea egală a părților pe toată durata desfășurării procedurii în fața instanțelor de judecată, fără ca vre-una dintre ele să fie avantajată în raport cu cealaltă sau celelalte părți în proces, așa încât, părțile litigante să aibă posibilitatea de a-și susține punctul de vedere într-o așa manieră, încât să nu fie puse într-o situație dezavantajată una față de alta (*a se vedea: CEDO, decizia din 22 februarie 1996, în cauza Bulut contra Austriei, parag.47; decizia din 18.02.1997, în cauza Niderost-Huber contra Elveției, parag.23*).

Colegiul consideră, că erorile de drept comise la judecarea cauzei un pot fi corectate în instanța de recurs și din acest punct de vedere soluția instanței de apel urmează a fi casată și dispusă rejudecarea cauzei în ordine de apel.

La rejudecarea cauzei instanța de apel va ține seama de prevederile art.414, 417, 419 și art.101, 496-499 Cod de procedură penală, de explicațiile Hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 22 din 12.12.2005, cu modificările ulterioare „Cu privire la practica judecării cauzelor penale în ordine de apel”, de motivele expuse în prezenta decizie, iar în dependență de datele obținute a emite o hotărâre legală și întemeiată în privința inculpatului.

8. În conformitate cu art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit,

DECIDE:

Admite recursul ordinar, declarat de procurorul adjunct-interimar al Procuraturii de circumscripție Chișinău, Sergiu Ciobanu, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 11 aprilie 2017, în cauza penală, în privința lui **Afteni Andrei XXXX** și dispune rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă căilor de atac.

Pronunțată integral la **05 decembrie 2017**.

Președinte:

Nicolae Gordilă

Judecători:

Ion Guzun

Elena Covalenco

Liliana Catan

Iurie Diaconu